

Міністерство освіти й науки України
Кам'янець – Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничий факультет
Кафедра географії та методики її викладання

Дипломна робота
магістра

з теми: **« УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ НА БАЗІ ПРИРОДНИХ І АНТРОПОГЕННИХ РЕСУРСІВ
БУЧАЦЬКОГО РАЙОНУ»**

Виконала студентка 2 курсу
групи Geo1 – M18 z
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
за освітньою програмою Географія
Сушириба Тетяна Анріївна

Керівник:

Касіяник І.П. кандидат географічних наук,
доцент

Рецензент:

Гарбар В.В кандидат географічних наук

Кам'янець – Подільський – 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНИЙ.....	5
1.1. Понятійно – термінологічний апарат.....	5
1.2. Методологія.....	7
РОЗДІЛ 2	9
1.1. Техніка безпеки при організації дослідження.....	9
РОЗДІЛ 3 АНТРОПОГЕННІ ПАМ’ЯТКИ.	11
3.1 Історія Бучаччини	111
3.2 Фортифікаційні споруди.	188
3.3 Сакральні споруди.	222
3.4 Палаці	254
3.5 Природні туристично-рекреаційні ресурси.....	265
3.6 Туристично-рекреаційна інфраструктура території дослідження	38
РОЗДІЛ 4 ПРИРОДНІ РЕСУРСИ.....	41
4.1 Рельєф Бучацького району.....	41
4.2. Водні ресурси Бучацького району. Поверхневі та підземні води.....	45
4.3. Органічний світ та ґрунти Бучацького району.	47
4.4. Кліматичні умови.....	52
4.5 Соціальні умови та економічні умови	55
4.6 Об’єкти зеленого туризму, як важливий компонент туристично-рекреаційного потенціалу території.....	56
РОЗДІЛ 5. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	58
5.1 Пізнавальна форма організації туристичної діяльності.....	58
5.2. Екскурсійна форма організації туристичної діяльності.....	59
РОЗДІЛ 6.....	61
6.1 Проблеми та перспективи розвитку.....	61
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток туризму завжди відігравав важливу роль у вирішенні різного роду проблем. У багатьох країнах світу саме за рахунок туризму виникають нові робочі місця, підтримується високий рівень життя населення, створюються передумови для поліпшення платіжного балансу країни.

У наш час туризм є основним видом діяльності більшості країн світу, держав, міст. Сьогодні туризм виступає однією з високодохідних галузей не тільки в світі але і в Україні, яка досить швидко і динамічно розвивається, сприяючи вирішенню різних соціальних і економічних проблем.

Дослідження туристичного потенціалу Бучацького району є досить актуальним у наш час і відіграє важливе соціально-економічне значення. Адже Бучацький район є багатий на природні ресурси, давню історію, з визначною культурою, великою духовністю, самобутніми народними традиціями. І тому, саме туристична сфера, яка включає багатий природно-ресурсний потенціал, є невід'ємною частиною розвитку краю. Це той необхідний фактор, що визначає цінність території регіону, зацікавленість в його подальшому туристичному майбутньому не лише дослідників, але й інвесторів.

Особисто для мене дослідження туризму є досить важливим, адже він сприяє дуже сприяє розвитку міста, чи країни. Особливо важливим є дослідження різних пам'яток, тому що вони є невід'ємним чинником розвитку туризму, від їхнього стану залежить те, наскільки місто буде популярним серед туристів.

Об'єктом дослідження є умови ефективного розвитку рекреаційної діяльності на базі природних і антропогенних ресурсів Бучацького району.

Предметом дослідження є просторова організація та умови використання архітектурних та антропогенних пам'яток у туристичній діяльності Бучацького району.

Метою дослідження – показати просторову організацію архітектурних та природніх пам’яток.

Завдання:

1. Опрацювати літературу по даній темі;
2. Дослідити видатні історико-культурні пам’ятки, як фактор розвитку рекреації;
3. Дослідити природні ресурси, як фактор розвитку рекреації;
4. Визначення сучасного стану історико-культурних ресурсів території;
5. Дослідити використання історико-культурних пам’яток у рекреаційній діяльності.

Структура магістерської роботи

Магістерська робота складається із шести розділів та їх підрозділів, списку вирокистаних джерел, додатків, та розміщена на 70 сторінках друкованого тексту.

ВИСНОВКИ

Отже, Бучач та Бучаччина – це край, де витає дух старовини, де в небесну вись здіймаються руїни старовинних замків та верхівки неповторних галицьких будівель. Тут багато цікавих архітектурних об'єктів і загадкових сакральних споруд. Тут народився нобеліант Шмуель Агнон, тут жили батьки Зигмунда Фройда, тут творив знаменитий Пінзель та навчалось багато відомих особистостей. Та ще багато чого цікавого можна пізнати на теренах Бучацького краю. Кажуть, лише для того, аби побачити Бучацьку ратушу, варто приїхати в наше місто. Її називають шедевром доби Бароко. За скульптурним оздобленням та органічним синтезом мистецтв скульптора Іоанна-Георга Пінзеля та архітектора Бернарда Меретина Бучацька ратуша не має аналогів в архітектурі України цього часу. Багато хто вважає Бучацьку ратушу найкрасивішою в Україні.

Це край дивовижної природи, високої культури та глибокої духовності. Землі Бучаччини багаті на травертинові скелі з гротами та печерами, які є найдавнішими пам'ятками християнства у нашому краї.

Також, можна сказати, що Бучацький район багатий на історико-культурні ресурси. На туристичному ринку представлено тільки кілька маршрутів, що включають в себе історико-культурні пам'ятки району. Причиною цього є насамперед недостатньо розвинена туристична інфраструктура (недостатня кількість хостелів, готелів, мотелів, турбаз; неналежний стан доріг, відсутність дорожніх знаків про розташування конкретних туристично-екскурсійних об'єктів).

Але також велике значення має стан архітектурних пам'яток, так як саме вони найбільше приваблюють туристів. Нажаль більшість з них на сьогоднішній день мають незадовільний стан. Держава або зовсім не виділяє кошти на їх реставрацію, або ж вони перебувають на реставрації довгі роки. Найкраща ситуація в групі історико-культурних пам'яток належить сакральним спорудам, адже вони реставруються за рахунок церковних

коштів, а не державного бюджету. Натомість, найгірше приходится спорудам оборонного будівництва, оскільки більшість з них збереглися у вигляді руїн і не можуть повністю відбудуватись і пристосуватись до потреб туристів.

Бучацький район відомий також своєю спеціалізацією на спелеологічному та водному туризмі та частково виражену – на сільському зеленому, лікувально-оздоровчому та рекреаційному. Таке різноманіття напрямів розвитку туризму пояснюється різноплановістю туристичних ресурсів району, щільність яких сягає 55 одиниць /100 км., наявністю майже у всіх підрайонах переліку необхідних закладів туристичної інфраструктури та дозвілля, клубів, бібліотек, музеїв, історико-культурних об'єктів національного значення.

Багате різноманіття туристичного історико-культурного потенціалу зумовлює виділення в межах Бучацького району ресурсно-туристичних зон – Північної, Південної, Центральної та Західної. Кожна з них відзначається за кількістю, щільністю такого потенціалу, станом його використання та збереження. Для кожної з цих зон розроблені перспективні напрямки розвитку туризму: для Північної – археологічного, пізнавального, сакрального туризму, для Південної – пізнавального, археологічного, сакрального, фестивального, сільського зеленого, для Центральної – пізнавального, замкового, фестивального, для Західної – сакрального, пізнавального туризму.

Також Бучацький район, задля покращення рекреаційної та туристичної діяльності, має на меті збільшити кількість туристичних маршрутів, побудову більшої кількості туристичної інфраструктури, має бути створений додаток, який має показувати де розташовані найбільш популярні архітектурні і природні пам'ятки, а також як до них добратись, найкоротші пішохідні та автомобільні маршрути.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андропов О.М. Стан рекреаційного комплексу України // Економіка і Екологія, 2005, № 24.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування. - К. : ВПЦ «Київ, ун-т», 2001.-395с.
3. Бучач і Бучаччина. Історично-мемуарний збірник / ред. Колегія Михайло Островерха та інші. - Нью Йорк - Лондон - Париж - Сідней - Торонто : НТШ, Український архів, 1972.- Т. XXVII. – 944 с.
4. Бучаччина: історія сучасності “Береги свободи слова” (2008) — енциклопедичний збірник статей авторів газети «Нова доба»
5. Бучач. Туристичний путівник. Тернопіль «Збруч», 2005.
- Гаврилишин І. П. Туризм України: проблеми і перспективи. - К., 1994.
6. Гаспарян А.А. Розвиток гірського туризму в Україні. //Бізнес, 2006, №5
7. Географія туризму: навч. посіб. / С. П. Кузик; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - К.: Знання, 2011. - 271 с.
8. Гонгало П.Ф. Проблеми відтворення ресурсного комплексу України. // Економіка і Екологія, 2004, №15
9. Державна програма розвитку туризму в Україні на 2002-2010 рр. // Офіційний вісник України. - 2002. - № 18. - С. 144-154.
10. Дроздов ОЛ. и др. Климатология. - Л. : Гидрометеиздат, 1989. - 568с.

11. Економіка готельного господарства і туризму: Навч. посіб. / Т. І. Ткаченко, С. П. Гаврилюк; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - К., 2005. - 180 с.
12. Економічне оцінювання туристичної привабливості території: монографія / О. В. Музиченко-Козловська. – Л.: Новий Світ-2000, 2012. – 176 с.: табл. – (Вища освіта в Україні). – Бібліогр. с. 149-158 (198 назв). – ISBN 978-966-418-199-7
13. Екскурсознавство: Навч. посіб. / І. М. Чагайда, С. В. Грибанова; Федерація профспілок України, Ін-т туризму. - К., 2004. - 240 с. - Бібліогр: 118 назв.
14. Енциклопедія українознавств: Словникова частина [в 11 т.] / Наукове товариство імені Шевченка; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. — Париж; Нью-Йорк: Молоде життя Львів; Київ Глобус, 1955—2003
15. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / упоряд. В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух. – К.: Слово, 2006. – 372 с.
16. Замковий туризм в Україні: навч. посіб. / М. Й. Рутинський; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. - К.: Центр учб. л-ри, 2007. - 432 с. - Бібліогр: с. 423-430.
17. Заставецька О. В. Географія Тернопільської області: навч. посіб. / О. В. Заставецька, Б. І. Заставецький, Д. В. Ткач. — 3-тє ви, доп. // — Т.: Підручники і посібники, 2001. — 104 с.
18. Ігор Дуда, Степан Ляхович. Бучацький район // Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол: Г. Яворський та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004. - Т. 1: А - Й. - С. 209.
19. Ігор Дуда. Бучач. Путівник. — Львів, 1985.
20. Ігор Леськів. Історико-архітектурна спадщина Бучацького повіту XIII-XIX століття.
21. Історія екскурсійної діяльності в Україні Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. К. Федорченко, О. М. Костюкова, Т. А. Дьорова, М. М.

Олексійко; Київ. ун-т туризму, економіки і права. - К. Кондор, 2004. - 166 с. -
Бібліогр. с. 160-163.

22. Історія туризму навч. посібник для вищ. навч. закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації / Л. М. Устименко, І. Ю. Афанасьєв. - К. Альтерпрес, 2005. - 320 с. - (Серія "Бібліотека професійного менеджера"). -
Бібліогр. с. 257-261. - ISBN 966-542-268-5

23. Історико-краєзнавчий проект «Жнибороди — Бучаччина — Тернопілля»

24. Корнева Д. А. Проблеми розвитку інфраструктури туризму [Електронний ресурс] / Д. А. Корнева. - Режим доступу: <http://www.nbuu.gov.ua/portal/SocGum/Nzvdpu/geograf/200815/industrialnuu%20tyruzum.pdf>

25. Коротун І. М., Коротун Л.К., Коротун С.І. Природні умови та ресурси України: Навч. посіб. - Рівне, 2000. - 192 с.

26. Краєзнавчий портал «Жнибороди — Бучаччина — Тернопілля»

27. Куроїдов О.Н. Навколишнє середовище та розвиток рекреаційного комплексу України // Україна, 7 листопада 2000.

28. Літопис золотопотіцький / ред. І. А. Ружицький, 2001

29. Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини на 2007 рік: Бібліографічний покажчик / Уклад. М. Друневич / Ред. Г. Жовтко. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. — 160 с.

30. Луців М. Крізь призму століть: Помірці — Ріпинці - 2008.

31. Матеріали Бучацького історико-краєзнавчого музею.

32. М. Кобельський. Бучацький район // ЕСУ. - Т. 3. - С. 673-674.

33. Михайлов В.А. Антропогенний вплив на навколишнє середовище. // Економіка і Екологія, 2004, №15

34. Мечник Л. А. Природа рідного краю: посіб. з природничого краєзнавства для вчителів поч. кл. / Л. А. Мечник, І. І. Мечник, О. М. Волошин. // — Т.: Підручники і посібники, 1997. — 32 с.

35. Наливайко О. Золотий Потік, минуле і сьогодення.
36. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери / [В. С. Кравців, Л. С. Гринів, М. В. Копач, С. П. Кузик]. – Львів: НАН України. – 1999.
37. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2000 р. – Київ: Мінекоресурсів, 2001. -184 с.
38. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2004 р. – К.: 2005. – 227 с.
39. Національна доповідь України про гармонізацію життєдіяльності суспільства у навколишньому природному середовищі // Спец. вид. до 5-ї Всеєвроп. конф. міністрів навкол. серед. «Довкілля для Європи». – К. : 2003. - 128с.
40. Нестор Мизак. Бучацький повіт у визвольній боротьбі ОУН, УПА // За тебе, свята Україно. — 400 с.
41. О. Бедрій М. Зубрець: Нариси історичного минулого і сьогодення (1999).
42. Оздоровчо-рекреаційні технології та якість життя людини монографія / Ю. О. Павлова. – Львів: ЛДУФК, 2016. – 356 с. – ISBN 617-7336-04-3
43. Основи екологічних знань. Навчальні матеріали. – Тернопіль , 1995р.
44. Організація сільського туризму в агросадибах: навч. посіб. / М. Х. Шершун, С. І. Веремеєнко, Т. М. Микитин, Б. М. Берташ, С. В. Щесюк; Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, Громад. орг. "Рівнен. центр маркетинг. дослідж.". - Рівне Волин. обереги, 2016. - 234 с. - Бібліогр: с. 179-182.
45. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. П. Мальська, О. Ю. Бордун Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – К. ЦУЛ, 2012. – 246, [2] с. – Бібліогр.с. 243-246 (71 назва). – ISBN 978-611-01-0292-6

46. Організація туристичного обслуговування підручник / М. П. Мальська, В. В. Худо, Ю. С. Занько Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – К. Знання, 2011. – 275 с.

47. Природа Тернопільської області. Колективна праця під редакцією доктора географічних наук, професора К.І.Геренчука. //Львів. «Вища школа» при Львівському державному університеті. 1979 р.

48. Природа Тернопільської області: монографія / К.І. Геренчук ... [та ін.]; за ред. К.І. Геренчука.

49. Природні умови та ресурси Тернопільщини: монографія / ред.: М. Я. Сивий, Л. П. Царик. - Т. : Терно-граф, 2011. - 511 с. - укр.

50. Проблеми екології рідного краю. Навчальні матеріали. // За ред. Царика Л.П.Тернопіль, 1993р.

51. Прутко К.К. Україна – ресурсний придаток // Зірка надії, 26 травня 2004. Безкоштовно скачати реферат "Лісові та рекреаційні ресурси України" в повному обсязі

52. Рафалюк Б. І. Берем'яни: Природа, історичні події, люди - (2002).

53. Рекреація і туризм. Словник термінів і понять за ред. І.В.Смаля. - Л., 1990р.

54. Релігійний туризм: термінол. слов-довід. / [авт.-упоряд. Т. І. Божук]. – Львів: Укр. бестселер, 2010. – 152 с. іл. – Бібліогр. с. 133-135 (56 назв). – ISBN 978-966-2384-04-8

55. Сільський зелений туризм для підвищення кваліфікації фахівців сфери сільського зеленого туризму: навч. посіб. / Т. П. Кальна-Дубінюк, О. А. Локутова, І. П. Кудінова, Л. Х. Рибак, В. В. Самсонова; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ Лисенко М.М., 2016. - 639 с.

56. Спортивний туризм: довідник / Войтенко С. М., Совик Л. А., Ковбій Н. М. Вінницький національний аграрний університет. — Вінниця, 2012.

57. Станкевич М.Є. Бучач та околиці. Маленькі образки. // – Львів: СКІМ, 2010. - 256.: іл.
58. Страшків С. Трибухівці. Минуле і сьогодення - 2004.
59. Тернопільський енциклопедичний словник, 2004—2010 — регіональна енциклопедія, яка містить відомості про історію, географію, культуру, економіку, адміністративний устрій і т. д. Тернополя і Тернопільської області.
60. Тернопільщина. Історія міст і сіл, 2014 — енциклопедичне видання про історію міст і сіл Тернопільської області.
61. Тернопільська область // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.] — К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. — Т. 6 : Т — Я. — 768 с. — ISBN 966-7492-06-0.
62. Тракало В., Мельничук В., Чорній О., Павлишин Т., Матчак Л.- Бучач над Стрипою // 2000.
63. Туристична діяльність. Нормативна база / упор. О. М. Роїна. - К.: КНТ, 2005. - 448 с.
64. Фоменко Н.В.// Рекреаційні ресурси та курортологія. // – К. : 1994р.
65. Ярослав Стоцький. Бучацький монастир отців Василіан: на службі Богові й Україні. До 300-ліття заснування. // – Жовква: Місіонер, 2011. – 216 с.
66. Ярослав Стоцький. Монастир Отців Василіян Чесного Господнього в Бучачі 1712-1996. – Львів: Місіонер, 1997. – 160 с.